

NOVA PRAVDA

Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani,
Narodni dom, I. nadstropje. Telefon 77.

Izhaja vsako soboto.
Priloga: „Tedenske slike“.

Mesečna naročnina 6 dinarjev,
za inozemstvo 8 dinarjev.

Kapitulacija klerikalcev.

Nikdar ne bomo poljubili biča radikalnih reakcionarnih režimov, so vzklikali klerikalci, ko so radičevci podali znane izjave v beogradski narodni skupščini, da se odrekuje separatističnemu programu in da priznavajo vidovdansko ustavo. Klerikalno časopisje je bilo tiste čase polno zaničevanja nad Radičevovo kapitulacijo. Vsi klerikalni voditelji so po vrsti zatrjevali, da ne odnehajo od svojega avtonomističnega programa niti za las in da ne vstopijo v nobeno vladno, dokler ne dobe vse garancije, da se v bližnji bodočnosti izvede revizija vidovdanske ustave.

Klerikalci so nadaljevali z agitacijo proti velebrskim težnjam in na njihovih shodih ni bilo slišati drugega, kot da so konsekventna načelna stranka, ki je pripravljena, boriti se za avtonomijo toliko časa, da jo doseže. O radikalnih klerikalcih niso imeli drugega mnenja, kot da so korumpirani in da spadajo njihovi najodličnejši pristaši v zapore ne pa na ministrske položaje.

Videlo se je pa, da po Radičevu kapitulaciji klerikalcem ne gre več avtonomistična agitacija posebno od srca. Čutilo se je, da bi klerikalci prav takoj kapitulirali na podoben način, kot zaničevani Radič. Ideal klerikalcev je postajal vstop v vladno, kajti naveličali so se jesti grenki opozicijski kruh. Vedno bolj so se pričeli uveljavljati v klerikalni stranki konservativni krogi, ki niso kazali popustljivosti samo v državnopravnih vprašanjih, ampak tudi v pogledu na gospodarstvo v socialnem oziru. Klerikalci so se pričeli izogibati komunistično socialnim geslom in vedno bolj so se približevali zmerni agrarno-konservativni politiki.

Klerikalci so vrgli v politično ropotarnico svojjo tako zvano «načelnost» in po glavah jim je rojila konjunktorna politična taktika, ki bi naj jih že skoraj privedla k vladnim jaslom. Od začetka so še stavljali precejšnje zahteve za vstop v vladno, od katerih so pa vedno bolj popuščali, da niso bili slednjič zreli, da podpro kjerkoli režim za vsako ceno.

Ko so se radičevci s svojimi neparlamentarnimi in veterjaškimi nastopi onemogočili v vladni, so klerikalci kar prežali na to, kako se zrinese oni v vladno. Prav na isto mesto, katero so doslej zavzemali radičevci in na katero so prišli po klerikalnem mnenju po popolni politični kapitulaciji. Naenkrat se je zdelo klerikalcem namodrejše, da uberejo ista pota kot radičevci in prav nič jih ni motilo, da slede vzgledu Štefana Radiča, katerega so smešili kot nemogočega in ljudskega zaupanja nevrednega voditelja.

Tik pred sprejetjem letošnjega državnega proračuna je klerikalcem z velikim trudom uspelo, da so vstopili v Uzunovičev vladno. Da nekoliko zakrijejo svoj politični umik, so klerikalci s srčnostjo zavračali očitke, da so politični konjunkturisti. Trdili so, da so jim radikalni priznali koncesije, ki polno upravičujejo preokrenitev njihove politike. Kmalu se je pa izkazalo, da so klerikalci vstopili v vladno brez vsakih garancij s strani vladajočih. Kajti nemogoče bi bilo drugače, da so glasovali za proračun, ki je vsem

slojem prizadejal najtežje udarce v gospodarskem in socialnem pogledu.

Klerikalci so brez najmanjšega sramu glasovali za davek na ročno delo, ki donša državi borih 50 milijonov dinarjev, a po drugi strani zelo obremenjuje že itak nizki zaslužek našega delavstva. V istem času so pa klerikalci brez pomisleka odobrili 50 milijonsko odškodnino črnogorskim princem, ki so po mnenju klerikalcev večji reveži od delavca, ki ne zasluži povprečno več na mesec kot 500 do 700 Din.

Privatnim nameščencem je klero-radikalni finančni zakon znatno zvišal davek na osebne prejemke. Posebno nižji privatni nameščenci so bili udarjeni, da bodo morali nekateri plačevati 600 do 1000 Din več davka kot doslej.

Slabi časi so se pričeli tudi za javne nameščence z vstopom klerikalcev v vladno. Ministrskemu svetu so dali klerikalci s finančnim zakonom pooblastilo, da z uredbo lahko spremeni službeno pragmatiko javnih nameščencev, ki je s tem postala predmet svojevoljnih menjav po vladah in režimih. Državni nameščenci so bili s tem oropani zakonitih garancij, ki jih jim dajejo pozitivni zakoni.

Pričele so se prevedbe pragmatičnih zvaničnikov v dnevničarje in na železnica so se izvajale redukcije brez stvarne službene utemeljitve. Železniškimi delavcem in profesionistom so se znižale že itak skromne mezde tako, da zaslužijo nekateri železniški delavci po zaslugi klerikalcev komaj po 500 Din na mesec.

Upravičeno je prišlo ljudstvo do sodbe, da še ni bilo vlade na krmilu, ki bi tako brezsrčno zastavljala vse socialne in gospodarske zahteve najbednejših.

Klerikalci se niso zmenili za proteste ljudstva in ne za nečuvne krivice, ki jih je prizadejal njihov režim, ampak so se utapljali v blaženosti in dobrobitu ministrskih položajev ter so bili mnenja, da je z njihovim vladanjem že dovolj storjenega, če lahko na račun ljudskih žuljev izbijajo nekaj koncesij za svoje politične, strankarske namene.

Čez noč so zleteli klerikalci iz vlade. Zamorec je opravil svojo dolžnost in sedaj hajdi pred

vrata, so odločili radikalni. Klerikalci so se zaklinjali, da nikdar več ne sodelujejo z radikali, ki so balkanci in katerim ni ničesar zaupati. Poleg tega so pa še korupcionisti, s katerimi klerikalci ne morejo sodelovati.

Priznati se mora, da še z radičevci niso radikalni tako brezobzirno pomedli, kot so s klerikalci. Sramoten za politično stranko je bil odhod klerikalcev iz vlade.

Med tem je prišla radikalna stranka v velike zadrege. Notranji boji so izpodkopali njeno enotnost. Z najvišjih mest je nato še izšla inicijativa, da se vodstvo radikalne stranke poveri novim ljudem. Spretna intriga je omogočila Vukičeviću, da je sestavil novo vladno, ki je v slabih odnosih z različnimi skupinami radikalnih poslancev in ki zato išče opore, kjer jo le upa najti. Vukičević že sedaj računa s tem, da propade pri volitvah. Da vsaj na videz do zaključka volitev pokaže svojo moč, išče zaveznikov. Seveda so njegove obljube poceni, ker je že danes gotovo, da ne bo nikdar v položaju, da jih tudi izpolni.

Klerikalci so se toliko časa nastavljali in ponujali, da se je Vukičević ustavil tudi pri njih. Zahteve klerikalcev niso bile velike, vsaj one zahteve ne, ki se morajo takoj izpolniti. Ni bilo zato težko, da je prišlo do sporazuma med Vukičevićem in Korošcem. In klerikalci so zopet veselili, samo da so z vladno in prav nič ne vodijo računa o tem, če je njihovo podpiranje vlade v interesu ljudstva ali ne. Strankarski interesi so klerikalcem prvi!

Zatrjuje se, da bodo klerikalci po volitvah izvedli fuzijo z radikalno stranko. Da se pridružijo onim, katere so do sedaj zmerjali s centralisti, korupcionisti in balkanskimi političnimi izvržki. Zelo verjetno je, da so klerikalci popolnoma obupali nad svojo bodočnostjo in da so pripravljani skleniti zvezo z vsakomur, ki sploh hoče z njimi sedeti pri eni mizi.

Klerikalci postajajo odgovorni poleg svojih političnih pogrešk, tudi za delovanje radikalne stranke. Klerikalci so postali stebrišče reakcije. Klerikalci so istovetni z radikali.

Žalostnejše ni mogla kapitulirati «načelnost» klerikalcev. Delovno ljudstvo se bo moralo pripraviti na najhujšo borbo proti klero-radikalnemu režimu, ki po svoji reakcionarnosti iz časov Uzunovičeve vlade tudi pri nas ni neznan.

Ali more narodna strokovna zveza koristiti delavstvu?

«Delavec», glasilo Socialistične strokovne zveze Jugoslavije, je v svoji 13. številki z dne 10. julija t. l. napisal člančič «Ali more narodna strokovna zveza koristiti delavstvu?» in prihaja do zaključka, da more delavstvu koristiti le internacionala, češ, da je le ona sposobna, organizirati koristno pomoč delavstvu in mu nuditi jamstvo za dosego delavskih zahtev. Edina rešitev je v internacionali. To je «Delavec» objavil ob priliki, ko poroča o kongresu mednarodne strokovne zveze in o posebnem predlogu o mednarodni pomoči v mezdnih bojih,

kateri predlog ima biti na dnevnem redu tega kongresa.

Lepo. Naj živi internacionalna organizacija v zavesti, da je le v internacionali spas. Ako bi internacionalna organizacija te zavesti več ne imela, bi odrezala sama sebi eksistenčno upravičenost.

Toda, ker se delavstvo neprestano pita s frazami o internacionali in se ga s tem odvaja od realnega življenja in se mu vceplja nerazpoloženo napram narodnim organizacijam, je potrebna o tej stvari kratka beseda. Ponovno

smo že v svojem listu izvajali, da ne samo teoretični, ampak predvsem praktični pogledi na življenje zahtevajo, da se delavstvo organizira v močne narodne strokovne zveze na načelu narodnosti. Nočemo ponavljati izvajanje o moralni in etični pomembnosti narodnostnega načela, ki je zlasti v svetovni vojni dosledno prodrlo in zmagalo na vsej črti. Za nas so predvsem merodajni praktični oziri, to, kar more koristiti. V internacionalni ne verujemo in ne moremo verovati, namreč v ono internacionalno, ki vso svojo organizacijsko moč in sistem naslanja na protinarodnih načelih in ki zato pravi, da so narodno-zavedne delavske organizacije delavstvu škodljive, ker zapeljujejo k narodnostnim bojem, da tako pozablja na svoj pravi interes. Poudarjamo, da je narodnost za nas **socialni problem**, posebno, kadar gre za mali narod, kakor je naš. Obstoj tega socialnega problema ne more nihče tajiti, vsaj pa ne tako dolgo, dokler narod tvori organizirano samostojno socialno edinico, ki je podana po lastni državnosti, po posebnih gospodarskih in socialnih pridobitnih prilikah in, priznajmo, tudi po kulturni posebnosti. Razvoj te socialne edinice je treba braniti; to pa je mogoče le s samolastno in nezavisno organizacijo, ki more imeti sicer internacionalne stike in interese skupnosti, vendar pa v internacionalno interesno skupnost ne sme biti nikdar tako zlita, da bi ji bila onemogočena obramba lastnih prvobitnih interesov. Kljub vsemu teoretičnemu oporekanju so v **praksi** tudi internacionalni apostoli pristaši principa narodnih organizacij kot osnovnih celic v obrambo **narodnih socialnih edinic**. Kjer to niso ali niso bili, so morali zaznamovati padanje svojih organizacij in svoje moči. Za časa Avstrije so se internacionalni kongresi ponovno bavili z organizacijskimi problemi in v teoretičnih resolucijah je bilo prepogosto zaključeno, da mora vsa organizacija sloneti na **narodnih edinicah**. Moglo bi se reči, naj organizacija sloni na pokrajinskih, geografičnih edinicah. Zakaj se ni tako reklo? V tem je priznana narodnostnemu načelu velika pomembnost. Žalibog, nemška socialna demokracija, ki je praktično smatrala internacionalno le za sredstvo, s katerim bi obvladala delavstvo drugih narodov in isto držala tudi v gotovi politični mentaliteti, ki ne bi bila sposobna stopiti

v odpor proti nemški mentaliteti in načrtom, ni praktično realizirala sklepov svojih kongresov. Posledica tega je bil razcep. Spominjamo na cepitev češkega delavstva v nemško in češko internacionalno in narodno češko organizacijo. In zakaj še danes v enotni češki državi obstoja ločeno in popolnoma samostojna češka in poleg nje nemška internacionala? Kratko, zato, ker nemški delavec vé, da je zanj pristop mogoč samo v organizacijo, ki se zove nemška in ki je prožeta tudi z duhom nemškega naroda. Isto velja za češkega delavca.

V praktičnem življenju je internacionala vedno odpovedala. Edini njen učinek je bil, da delavstvo posameznih narodov v boju proti političnemu in gospodarskemu absolutizmu posameznih večjih narodov ni moglo dosežati uspehov in potrebne socialne osvoboditve. Vemo, da je nemški kapital dosledno prinašal s seboj nemško delavstvo, ki je bilo v bistvu nacionalno, da pa je to prikrilo, je bilo organizirano internacionalno. Nemško delavstvo, zaposleno po naših tovarnah, ni mignilo s prstom, da bi naš človek postal socialno in gospodarsko močnejši. In nemški kapital je vedno in še danes najraje vidi, da ima svoje delavstvo organizirano v internacionali, ker ga na ta način laže izkorišča. Internacionala bi morala svojo eksistenčno upravičenost dokazati v velikih trenutkih. Ko je prišla svetovna vojna, je odpovedala in vsi nemški internacionalci so čez noč postali krepki nacionalisti, kateri so z navdušenjem streljali na svoje **včerašnje sodruge**. V zadnjem velikem boju angleških rudarjev je internacionala odpovedala popolnoma. Niti angleško ostalo delavstvo ni bilo z rudarji solidarno, povsem teoretično solidarnost, ki nič ne stane, pa so pokazale internacionalne delavske organizacije drugih držav. Ako bi bila internacionala krepka in bi imela v sebi življensko borbena silo, bi v tem gigantskem boju pokazala z lahkoto svojo moč in **notranjo silo**. Največji sovražnik angleškega rudarja je bil nemški premog, ki se je izvažal za časa stavke v Anglijo in njene kolonije. Nemška internacionala se ni nikdar posvetovala o tem, kako preprečiti izvoz tega premoga. Kdor bi o tem zanimal, bi bil ubit. Kajti nemški rudar ni hotel poznati interesov angleškega rudarja, on je hotel, da gre veliko nemškega

premoga v svet, ker to je pomenilo njegov dober zaslužek. Isti pojav je bil na Češkem. Tu, kjer bi bila mednarodna dejanska pomoč potrebna, je ni bilo, ker so se **interesi križali**. Ali bi slovensko in jugoslovansko delavstvo moglo pričakovati mednarodno pomoč n. pr. iz Nemčije, ako bi se interesi nemškega in jugoslovanskega delavca križali? Nikdar. Nemški delavec ima polni interes, da je doma dobro zaposlen in da gredo izdelki v svet. Naš delavec hoče zopet doma biti zaposlen in mu je dostikrat neljubo, ako se v državo uvažajo tuji izdelki. Mednarodna pomoč bo, samo takrat prišla, ako nič ne bo stala. Ako bo internacionalni kongres razpravljajal o mednarodni pomoči pri mezdnih bojih, bo sicer bobnal, kakor da prihaja vihar in bo tudi sprejel ostro resolucijo. Ko bo pa n. pr. nemškemu delavcu v interesu meznega boja jugoslovanskega delavca treba zabraniti uvoz nemških čevljev k nam, se ne bo ganil, ker bo to proti njegovemu interesu.

Poudarjamo: v obrambo **naših** interesov so nam potrebne in edino koristne **narodne** organizacije, za obrambo **skupnih**, enotnih mednarodnih delavskih interesov pa priznavamo potrebo mednarodne organizacije. To predstavlja mednarodni urad dela, ki nudi še največ jamstva za objektivnost. Vse druge internacionalne v boju posameznih delavcev v posameznih državah, **ako se interesi križajo**, so le slepilo. Gospodarska moč v samostojni državi organiziranega delavstva je v narodnih organizacijah.

Cene tujememu denarju.

Na zagrebški borzi se je dobilo 12. t. m. v devizah:

100 avstrijskih šilingov za 799.75 do 802.75 Din.

100 nemških mark za 1349 do 1352 Din;

100 italijanskih lir za 307.59 do 309.59 Din;

1 dolar za 56.70 do 56.90 Din;

100 francoskih frankov za 222.12 do 224.12 Din;

100 češkoslovaških kron za 168.20 do 169 Din.

Ali ste že poravnali naročnino?

Profesor Oberth si predstavlja potnike v medplanetno prostranstvo kot opazovalce, ki bi bili oblečeni nekako tako, kakor morski potapljači. V primerni višini nad zemeljskim ozračjem, kjer bi ne bilo nikake privlačne sile ne od zemlje ne od drugih planetov, bi skočil tak zračni potapljač iz rakete in obvisel v brezračnem prostoru ali pa si pomagal sam naprej. Opazovalec bi bil privezan k raketi z vrvjo tako, da bi se lahko vsak čas vrnil. Ako so planeti obljudeni, bi lahko potniki Oberthove rakete opazovali življenje in nihanje naših vsemirnih sosedov. Ako pa na planetih ni živih bitij, bi ugotovili razne druge pojave, o katerih človeštvo doslej še nima pojma.

Važna ovira, s katero bo moral računati tudi Oberth, je denarno vprašanje. Raketa bi stala najmanj pol milijona dolarjev (28 milijonov dinarjev). Z dvema opazovalcema bi tehtala okrog 400.000 kg. S seboj bi morala vzeti, kakor predvideva načrt, 25.000 kg alkohola, 4000 kg vodika, primerno količino kisika in razne druge stvari. Že iz tega je razvidno, da bo preteklo še mnogo vode, preden bodo poslali zemljani tako raketo v medplanetno prostranstvo. Upanje je zaenkrat še slabo, toda zgodovina dokazuje, da so vse važne izume napovedovale sprva le domišljije posameznikov. Mnogo takih domišljij se je že uresničilo in tako ni izključeno, da se bodo uresničile tudi Oberthove in Goddardove domišljije o poletu rakete na mesec.

Polet na mesec in zvezde.

Moderna tehnika je začela uresničevati, o čemer je človeštvo že davno sanjalo in kar so mnogi veliki znanstveniki slutili. Veda in tehnika omogočata gradbo strojev, s katerimi se dá doseči ogromna višina. Aeroplani in zrakoplovi potrebujejo za polet zrak. Novi, do sedaj samo v načrtu izdelani stroj, ki bi ga lahko imenovali raketa, pa za polet ne potrebuje zraka. Polet rakete, ki bi sama sebe gnala v višino, sloni na načelu obratnega odbijanja. O učinku takega pojava se lahko prepričamo v praktičnem življenju. Človek, ki vrže med skokom od sebe kak težji predmet, podaljša dolžino svojega skoka. Ako vržemo med veslanjem iz čolna težak kamen, se premika čoln v nasprotni smeri, in sicer pod pritiskom sile, ki je enaka oni, s katero je bil kamen vržen. Pri raketi nastane obratno odbijanje na ta način, da eksplodirajo z veliko silo v nasprotni smeri plini, ki jo poganjajo navzgor.

Na tem načelu delujeta v zadnjem desetletju učenjaka svetovnega slovesa nemški profesor Oberth in ameriški profesor Goddard. Omenjena učenjaka sta vprašanje poleta v vsemirju znanstveno že rešila. Raketa bi morala biti tako silna, da bi premagala privlačnost zemlje in dosegla neprivačni prostor med ostalimi nebesnimi svetovi. Tam bi bila prepuščena sama sebi in ker bi je zemlja ne privlačila, bi nadaljevala pot z

lastno silo. Preletela bi tudi neprivačni prostor (nevtralni pas) in prišla v območje privlačnosti kakega drugega planeta, kamor bi padla.

Pod vodstvom obeh učenjakov se je ustanovila družba, ki si je stavila nalogo, poslati na mesec poskusno raketo. Raketa bi bila opremljena s posebno napravo, ki bi pri padcu na mesec eksplodirala tako, da bi nastala močna svetloba, ki bi jo na zemlji videli. Poleg tega bi imela raketa napravo, ki bi sama od sebe zaznamovala višino, čas poleta, zračne prilike in drugo. Četudi bi padla raketa pred doseženim ciljem nazaj na zemljo, bi bil pomen tega poskusa še vedno neprecenljiv, ker bi dobili učenjaki važne podatke o vsemirju.

Ljudje si pa žele, da bi mogla vzeti raketa na pot v veseljno prostranstvo tudi potnike. Glavno vprašanje je, ali bi ljudje sploh mogli preživeti tak polet. Pustolovec, ki bi se dal izstreliti v vesoljno prostranstvo, bi moral vzeti s seboj padalo, primerno zalogo kisika, hrane in drugih reči, ki so potrebne za ohranitev življenja v brezračnem prostoru. Dalje ne vemo, ali bi mogel človek zemlje v popolnoma drugačnih življenskih razmerah živeti tudi na zvezdi, kjer se morda že nahajajo kakšna živa bitja. Raketa bi dosegla po naših pojmih ogromno brzino. Čim bolj bi se oddaljevala od zemlje, tem večja bi bila hitrost njenega poleta. Njena povprečna hitrost bi bila približno 4000krat večja od hitrosti evropskih brzovlakov.

Politični pregled.

Likvidacija SLS. Iz vladnih krogov je bilo ponovno slišati, da je vlada borbena razpoložena proti pašičevcem v radikalni stranki, proti radičevcem in proti klerikalcem. Klerikalci so se silovito prestrašili ostrejšega vetra, ki je vel iz Beograda, in pričeli so prositi za milost. Klerikalni eksponenti so obletali vse vplivnejše osebe sedanjega režima in zatrjevali svojo lojalnost napram onim radikalom, ki so jih nedavno tega vrgli iz vlade, ter izražali svojo pripravljenost, podpirati Vukičevića, če opusti svojo borbo proti njim. Vukičević se pa ni zadovoljil samo s klerikalnim poljubom radikalnega biča. Zahteval je več. Klerikalci so morali popolnoma kapitulirati. Najprvo so morali obljubiti, da takoj po sestanku nove narodne skupščine slovesno priznajo Vidovdansko ustavo, se odrečejo avtonomizmu in opuste vsako separatistično akcijo. Dalje so morali klerikalci pristati, da izvedejo po volitvah najožjo kooperacijo z radikalno stranko, to se pravi, da se dejansko odpovedo svoji samostojnosti. Ko so klerikalci na vse to pristali, se je Vukičević pripeljal v Ljubljano, kjer se je sestel z dr. Korošcem, s katerim je nato sklenil «pakt prijateljstva».

Na romunski način hoče priti sedanja vlada do večine pri volitvah. Vukičević se zaveda, da nima večine v narodu, zato se prizadeva, da z «jako roko» ustrahuje volilce in da sklepa pakte z najbolj nasprotujočimi si elementi. Skratka, večino hoče doseči za vsako ceno. Vukičević se je peljal v Celje in Maribor, kjer je po sklenjenem paktu s klerikalci vabil na svojo stran Nemce in Madžare. Kako je uspela njegova misija, pokaže bodočnost. Širijo se pa že vesti, da se Nemci pripravljajo na samostojen nastop in da niso voljni podpirati pri volitvah klero-radikalnih list.

Reakcija se zbira. Izven dvoma je, da se okrog sedanje vlade zbira reakcija. Najbolj konservativni elementi v državi so glavni stebel novega režima. Delovnemu ljudstvu se obetajo še slabši časi, kakor so pa že sedanji. Prav radovedni smo, kakšno stališče bodo zavzeli tako zvani krščanski socijalci napram svoji stranki, ki se je odločila podpirati reakcijo. Kakor hitro se izrečejo krščanski socijalisti za sedanji nedemokratski režim, so

izgubili legitimacijo, da še kdaj nastopajo med delavstvom kot njega zaščitniki.

Za dva tisoč dinarjev. Ministrski predsednik Vukičević je v Mariboru zaslišal tudi deputacije železniških uslužbencev, ki so mu predložili svoje zahteve, katere bi bilo takoj izvesti. Ministrski predsednik je poslušal pritožbe in zahteve, ni mogel ugovarjati, da niso resnične in upravičene, a vendarle ni obljubil ničesar drugega, kot da bo šele vlada lahko potrebno ukrenila — po volitvah. Prazna obljuba! Ministrski predsednik je čutil, da je njegova obljuba nezadostna in da je vzbudila nejevoljo. Iz mučne situacije si je pomagal na ta način, da je položil na mizo 2000 Din za podporni fond za železničarje. Seveda se pa lačni in od režima zapostavljeni železničarji niso mogli zadovoljiti z 2000 Din, ki še kaplja v vodo socijalne bede niso, kaj šele, da bi omilili bedno stanje železničarjev. Za 2000 Din se pač naši železničarji ne dajo potolažiti!

Razdvojeni marksisti. Povedali smo že, da bi marksisti lahko dobili v Sloveniji vsaj dvoje mandatov pri volitvah v narodno skupščino, če bi nastopili enotno. Očividno pa marksistični voditelji še niso prišli k pameti. Kakor se čuje, vložijo marksisti troje list: socijalpatrijoti zase, neodvisni zase in bernotovci zase. Marksisti nočejo mandata, ampak se zadovolje s tem, da vsako njihovo omizje sešteje glasove svojih vernih. Delavstvo je skrajno ozlovoljeno nad nesložnostjo marksističnih voditeljev. Upravičeno! Vsi marksistični glasovi pridejo pri volitvah v nič.

Občinske volitve v Ljubljani so razpisane za dan 2. oktobra. Zadnji čas je, da so se razpisale volitve, kajti dovolj časa se že krši občinska avtonomija v Ljubljani in vodi občinske posle potom raznih komisarjev. S spremembami v beogradski politiki so se menjavali tudi režimi na mestnem magistratu. Izven dvoma je sedanji režim klero-radikalne skupine najmanj v skladu s težnjami večine ljubljanskih občinarjev. Radikali so pasivni, dočim si klerikalci dnevno laste nove koncesije, katere jim neodložni vladni komisar tudi priznava. Splošni občinski interes je klerikalcem deveta briga, poglavitno se jim zdi, da vedno bolj

klerikalizirajo občinsko upravo z nameščanjem nepotrebnih uslužbencev in prekomerno obtežujejo občinske finance. Na dan 2. oktobra bo ljubljansko volilstvo obračunalo z usiljenim režimom in izbralo večino po svojem preudarku. Klerikalci bodo sigurno potisnjeni v brezpomembno opozicijo. Po razpoloženju volilcev v Ljubljani sodeč, bo napredni blok dobil večino občinskih svetovalcev in seveda tudi župana iz svoje srede.

Ljubljanska oblastna skupščina je sklicana za dan 19. t. m. Na dnevnem redu prve seje so poročila predsedstva. Oblastna skupščina je sklicana predvsem zato, da sklene prevzem Kranjske hranilnice, ki bi postala oblastni denarni zavod. Skupščina bo predvidoma zborovala samo tri dni.

Do sedaj sta vložili kandidatni listi za volitve v Narodno skupščino SLS in SKS. Klerikalci kandidirajo v Ljubljani, ljubljanski in mariborski oblasti kot nosilca liste dr. Korošca. SKS kandidira v ljubljanski oblasti kot nosilca liste Ivana Pucija.

Volitev župana v Novem mestu. Za župana v Novem mestu je bil ponovno izvoljen dr. Josip Režek. V občinsko starešinstvo pa: Filip Ogrič, Edmund Kastelic, Otmar Skale, Josip Povh, Josip Pavčič, Anton Petrič, Jernej Picek in Franc Kovačič. Novo mesto je ostalo v naprednih rokah.

Smrtne obsodbe v Bolgariji. Pred volitvami v bolgarsko sobranje je pod pritiskom inozemstva ponovno izjavil ministrski predsednik Ljapčev, da se amnestija političnih zločincev ne more izvršiti pred volitvami, pač pa pride vprašanje pred novi parlament, kjer je izgled na sprejetje amnestije ugoden. Takoj po volitvah je opozicija v parlamentu opozorila vladno večino na obljube glede amnestije. Ministrski predsednik je nato oficijelno izjavil, da ne more biti o amnestiji govora, ker Bolgarija ne zaostane za vsemi evropskimi državami, ki so izvedle najstrožji postopek proti komunistični agitaciji. Znano pa je, da v Bolgariji med zaprtimi niso samo komunisti, ampak so v večini zemljoradniki, ki so bili pripadniki režima Stambulinjskega. Sedaj se vrši v Bolgariji vse polno obravnav proti političnim osumljencem in so obsodbe, ki sledijo tem procesom, drakonske. Okrožno sodišče v Leveču je pravkar izreklo obsodbo nad osemnajstimi obtoženci:

Francosko kmetijstvo.

Francija je dežela, ki jo je narava zelo bogato obdarila. Le majhen del njene površine pokriva visoko pogorje, ki je povsod le prav malo rodovitno. Na južni strani tvorijo 3000 m visoki Pireneji, na jugovzhodu Alpe z najvišjo goro, po imenu Montblanc (po naše bela gora, ker jo pokriva večer sneg), del državne meje. Sicer pa kaže vsa prostrana država le valovito dričevje in nižje gore, ki padajo proti zapadu stopnjema v široke ravnine. Tla so skoro po vsej državi rodovitna in bogata; celo alpske doline so v Franciji precej rodovitne; po njih uspeva sadje, vino in južni sadeži. Le šest odstotkov države je nerodovitnih. Nad 150 plovnih rek in mnogo prekopov je na razpolago kmetijstvu. Najbolj pa ugaja kmetijstvu podnebje, ki je v Franciji zelo ugodno. Le v visokogorskih krajih je podnebje ostro, sicer pa ima pod vplivom bližnjega morja celo severni del mile zime in južni ne prevročih poletij, tako da rasejo v Franciji palme na prostem.

Prebivalstvo malokaterere države na svetu pa zna ugodnosti, ki jih nudi narava, tako dobro izkoriščati kakor Francozi. 45 odstotkov francoskega naroda, torej kakih 20 milijonov Francozov, živi od kmetijstva. Zemlja, ki je razdeljena v same majhne parcele, se čimbolj izkorišča.

Ugodne podnebne razmere omogočajo, da lahko goje sadeže severnih in južnih dežel in francoski kmetje obdelujejo zemljo tako umno in so prišli v popolnosti tako visoko, da so postali v marsičem učitelji vsem drugim narodom. Francosko kmetijstvo donša vsako leto lepe dobičke in francoski kmet je povprečno zelo imovit mož, ki nima le udobno urejenega doma, temveč po večini tudi nekaj imovine.

Ta ugodni družabni položaj si je priboril francoski kmet s pridnostjo, varčnostjo, umnim kmetijstvom, posebno pa s tem, da zna vsak košček zemlje in vsako delovno moč čimbolje uporabiti; kajti davek je bil na Francoskem vedno precej visok.

Težišče francoskega kmetijstva ni v pridelovanju žita, temveč v vinu, sadju in južnih sadežih. Žito, krompir, repa, hmelj in tobak zadostujejo komaj za številna francoska mesta; vino, sadje in južni sadeži pa se v velikih množinah izvažajo.

Francija pridelava med vsemi deželami na svetu največ vina. Nad dva milijona hektarjev zemlje je obdelanih z vinsko trto. Nad dva milijona ljudi se bavi z vinorejo, ki uspeva z majhnimi izjemami skoro po vsej deželi. S skrbnim obdelovanjem vinogradov in prav tako umnim kletarstvom daje Francija ne le vina, ki spadajo med najboljša na svetu, temveč je tudi gospodarica na svetovnem vin-

skem trgu. Najizvrstnejše in najpriljubljenejše vrste uspevajo v pokrajinah Champagne (izgovori: Šampanj), Gascogne (Gaskonj), Gironde (Žirond) in Burgundiji. Letni pridelek znaša, odkar so zatrl trtno uš, 40 do 50 milijonov hektolitrov. Sadjereja pač ni v nobeni drugi državi na svetu na tako visoki stopnji kakor na Francoskem, kjer prodajo vsako leto za stotine in stotine milijonov svežega in suhega sadja. Severna Francija naredi tudi mnogo izvrstnega sadjevca. Med južnimi sadeži omenimo le limone, pomaranče, fige, kostanj, kapre, zlasti pa olive, ki dajejo dobro francosko namizno olje.

Vrtnarstvo se goji po vsej državi zelo umno in z veliko ljubeznijo. To donša malim posestnikom, posebno na jugu, vsako leto mnogo milijonov frankov; tako na primer se v Grasseu (izgovori: Gras) predela v tamkajšnjih tvornicah za parfeme milijon kilogramov rož in dva milijona kilogramov pomarančnega cvetja. Cvetlice se tudi mnogo izvažajo. Pred vojno so šli od 1. oktobra do 1. junija vsak dan trije vlaki proti severu in cvetlice so prišle sveže v London, Petrograd, Moskvo, Odeso itd.

Gozdov Francija nima mnogo; le kakih 20 odstotkov površine pokrivajo gozdovi. Kako umno pa se bavijo Francozi tudi z gozdarstvom, nam kaže pogozdovanje Alp in primer, da dobivajo iz borovih gozdov, ki so

enajst (med njimi tudi ena žena) jih je bilo obsojenih na smrt, šest na dosmrtno ječo, ena žena je pa bila obsojena na 15 let ječe. Proces je v zvezi s pokoljem, katerega je provociral vladni režim v okolici Trojan, kjer je bilo brez usmiljenja pobitih okrog 200 kmetov. V Tatar-Pazardjiku je 39 oseb obtoženih zaradi političnih prestopkov. Za dvanajst obtožencev je smrtna obsodba že v naprej razglašena. V procesu nastopa edina obtožilna priča v osebi nekega agenta provokaterja. Vsi obtoženci navajajo, da so podajali svoje izpovedi na obtožbo pod pritiskom mučenja in pretepanja. V Haskovu je bila proglašena obsodba nad 24 obtoženci, in sicer je bilo 12 obtožencev obsojenih skupaj na 51 let ječe, 12 jih je pa bilo oproščenih. Značilno je, da se je ta proces, v katerem je bilo zaslišanih 24 obtožencev, 13 prič, in na katerem je govorilo šest advokatov, končal v enem dnevu. V Slivni je obtoženih 21 oseb, med njimi večina žensk, zato, ker so nudile pomoč družinam zaprtih političnih osumljencev. V Plovdivu se pripravljajo proces proti 37 obtožencem. Ministrski predsednik je v parlamentu izjavil, da je v Bolgariji zaprtih samo 350 političnih zločincev. Kako smešna in obenem neresnična je ta trditev, pa sledi že iz tega, da je v Bolgariji samo pri okrožnih sodiščih 22 zaporov, ki so vsi prenapolnjeni s političnimi jetniki. V Bolgariji vlada torej siloviti politični teror, ki prav nič ne zaostaja za terorjem krvave Cankove vlade.

Rezultati volitev v Romuniji. Liberalna koalicija je imela v Romuniji vlado v svojih rokah in je zato pri volitvah zmagala. Kajti v Romuniji zmaga vedno tisti, ki ima vlado. Pred liberalno koalicijo je vodila volitve v Romuniji narodna stranka, kateri načeluje general Avarescu. Takrat je dobil Avarescu čez milijon glasov, sedaj pa le nekaj čez petdesettisoč. Niti voditelj stranke Avarescu ni bil izvoljen v parlament. Vse glasove mu je s policijskim aparatom pobrala liberalna koalicija. Romunske volitve so v posmeh volilni svobodi in demokraciji in v sramoto Evrope, v kateri se slučajno nahaja tudi Romunija. Rezultat volitev je ta-le: vladna (liberalna) koalicija 1.707.628 glasov (62,5%), zemljoradniki (Manin) 467.093 (16,97%), madžarsko-nemški blok 170.605 (6,65 odstotka), protižidovski blok prof. Kusa 53.400 (1,94%), narodna stranka gen. Avaresca 50.752

(1,84%), delavski blok 31.930 (1,79%) in socialni demokrati 1407 (0,05%). Od 3.581.332 volilcev se je volitev udeležilo 2.751.508. Ker volivni red silno favorizira večinsko stranko, bo imela vladna stranka 382 poslancev, nacionalna kmetijska stranka 61, madžarsko-nemški blok 21, dočim so vse druge stranke brez mandatov. — Tudi pri nas v Jugoslaviji pravkar vlada režim, ki bi na enak način rad vodil volitve, kot je to običaj v Romuniji. Seveda je pa to le želja, ki je deloma mogoče izvršljiva v nekaterih volilnih okrajih Makedonije in Južne Srbije, dočim so pa policijske volitve v vseh prečanskih krajih docela nemogoče.

Angleški železničarji proti komunizmu. Na konferenci zveze angleških železničarjev v Carlisu se je bavil J. H. Thomas z rusko komunistično propagando na Angleškem. Govornik je poudarjal, da je Moskva v usodni zmoti, ako meni, da bo svoje revolucionarne metode prenesla na angleška tla. Govornik je izrazil upanje, da bo angleška vlada popravila pogreško, ki jo je storila s prelomom odnošajev z rusko državo. Na drugi

strani bi morali tudi Rusi opustiti svojo nezdravo in vratolomno politiko in priti končno do spoznanja, da komunistična propaganda ne bo odvrnila angleškega naroda od ustavne poti. Rusija naj opusti vsako upanje, da bi mogla zanetiti revolucijo v Angliji. Železničarska konferenca je nato sprejela resolucijo, v kateri odobrava Thomasovo stališče.

Število organizirancev v fašistični stranki. Fašisti naglašajo, da znaša njihovo število organiziranih pristašev v Itaiji 960.590, članic pa je 70.081. V Julijski Krajini je včlanjenih v fašistično stranko 16.217. V tržaški pokrajini je včlanjenih 5400 moških in 4500 ženskih. V goriški pokrajini 2741 moških in 554 ženskih. V puljski pokrajini 6676 moških in 1259 ženskih. V reški pokrajini 1400 moških in 400 ženskih. V zadérski 1275 moških in 285 ženskih.

Tajno komunistično tiskarno so izsledili v Češkoslovaški. V Moravski Ostravi so imeli komunisti tajno tiskarno, kjer so izdelovali brošure in letake. Ves najdeni material je bil zaplenjen.

Narodno-strokovna zveza. Delavstvo in alkohol.

Te dni je imelo društvo Treznost svoj kongres v Ljubljani, kateremu je prisostvovalo nad 1000 udeležnikov. Na njem je bilo največ mladine, posebno dijakov. Poleg mladih protialkoholnih borcev je bilo opaziti veliko število učiteljstva in profesorjev, vendar pa le iz Šumadije in Hrvatske, ker pri nas imamo žalibog prav mao abstinentov med učiteljstvom. Najžalostneje je pa bilo dejstvo, da se tega prevažnega kongresa ni udeležilo delavstvo. Res je, da pije pri nas sploh vse, mlado in staro, bogat in siromak, vendar bi moralo vsaj delavstvo v teh resnih in težkih časih spregledati in se odločiti za boj proti svojemu najhujšemu sovražniku.

Delavstvo bi moralo vedeti, da alkohol ubija, mori, požiga itd. Tudi ne bi smelo pozabiti, da je poleg drugih faktorjev alkohol eden glavnih vzrokov bede. Alkohol je oni, ki uničuje družinske sreče in ruši družinske domove. In tega svojega sovražnika bi se moralo delavstvo rešiti.

Delavstvo se največkrat izgovarja, da pije zaradi pridobivanja moči. Eksperimenti in zdravniška veda so pa dokazali, da alkohol ne daje, temveč jemlje moč. Trezen delavec mnogo več napravi kot tak, ki je spil pred delom recimo čašo ali dve vina. Abstinencija je močnejši in vztrajnejši od alkoholika. Tak izgovor torej ne drži in je le puhla fraza, s katero tudi delavstvo rado pokriva svoje nagnjenje do alkohola.

Delavec se rad izgovarja, da pije samo zaradi tega, da pozabi vso mizerijo. To je še puhlejši izgovor. Z vinom ali žganjem se ne pozablja bede in se je ne zmanjša, temveč se jo poveča, da je po streznjenosti še vidnejša. Vsak najslabši računar lahko izračuna, da potroši zmeren pivec, ki spi samo pol litra vina na dan, vsak mesec do 240 dinarjev, letno pa 2880 dinarjev; pripravljani pa smo lahko, da gre pri vsakem, četudi zmernem pivcu, mnogo več denarja v nič. Če bi se ta denar porabil v omiljenje bede, bi bile mnoge družine srečnejše.

jih nasadili med izlivoma rek Adour (izgovori: Adur) in Gironde (Žirond), vsako leto za več kakor sto milijonov frankov terpenina in kolofonije.

Živinoreja je na Francoskem gojenje plemenske živine v hlevih. Za živinorejo, kakor jo goje v Alpah ali pri nas, manjka Franciji pašnikov. Značilno za Francijo je gojenje perutnine; ne glede na velikanski domači konzum se izvažajo vsako leto milijoni in milijoni jajc, dalje mnogo perja in mesa.

Omeniti moramo gojenje oslov in mul, dalje ovac in koz, gojenje sviloprejk, umetno gojenje rib po vseh rekah in potokih.

Pozabiti pa tudi ne smemo mlekarških izdelkov, zlasti izdelovanje sira, ki ga kot delikateso povsod cenijo in kupujejo.

Iz povedanega se jasno vidi, da so Francozi izvrstni kmetovalci; njihovo kmetijstvo je neizčrpen vir velikega francoskega narodnega bogastva, nič manjši kakor francoska industrija.

Zgodovina in pomen pomaranč.

Zelo priporočljiv sad za otroke in bolnike.

Dandanes obstoja osemdeset vrst pomaranč, dočim so včasih poznali samo dve vrsti. Nekatere vrste v okolici Jafe imajo kot melone velike sadove.

Domovina oranž je Indija. V Afriko in južno Evropo je zašla skozi zahodno Azijo po Arabcih. V 16. stoletju je bila italijanska oranža že splošno udomačena. Oranžna drevesa postanejo do 400 let stara. To je seveda izjema, vendar pa ni nobena redkost, da drevesa, stara nad 100 let, še rode. Povprečno pa so najboljše ona med 50. in 80. letom. Ako je dobra letina, rodi drevo 400 do 1000 oranž, a dobijo se tudi drevesa, ki dajo 1500 ali celo še več sadov.

Ime oranža ima kaj čuden izvor. V sanskritu se imenuje «narungs», Arabci so to spremenili «narangi», Italijani v «arangi» in Provencalci v «orange». Mi pravimo «oranža» ali še večkrat «pomaranča» (obe imeni italijanskega izvora). V dobro zemljo vsade seme ter puste več let. Rastline potem presade drugam in ko so debeleca stara okrog sedem let, jih cepijo s cepiči, kakršne vrste pomaranče pač hočejo imeti. Pozneje jih še enkrat presade, ker potrebujejo pomaranče mnogo prostora. Pomarančni vrtovi s tisočimi drevesi zavzemajo velikanski prostor. Oranže, ki so namenjene za dolgotrajen prevoz, potrgajo zelene in nalože na ladje. Med vožnjo postanejo zrele za uživanje.

Angleži pomaranče zelo čislajo in so jih lani uvozili nad 3 in pol milijarde kosov. «Uživaj pomaranče, v pomaranči je zdravje in solnce,» pravi Anglež. Tudi pomarančna lupina je koristna. Sok lupine daje snov za parfume in neokusnim zdravilom pridevajo sok pomarančne lupine,

posebno, kadar so zdravila namenjena za otroke. Pomaranče vsebujejo mnogo vitaminov in so zelo zdrav sad, priporočljiv za otroke in bolnike.

Mrzle sedeče kopeli.

Kdor ima oslabiljen ali pa že od rojstva slab srednji del telesa, da se mu je bati kile, vetrov in drugih takih nadlog, naj posesti v mrzli vodi vsak dan kakšne dve do tri minute. To ga bo izredno okrepčalo.

V mrzli vodi sedeti je najboljši pripomoček za izganjanje zaprtih vetrov iz našega telesa. Ob enem se pri tem poveča tek do jedi in še olajša prebavljanje, da človek ne trpi na zaprtju. Kri prične živalneje krožiti po žilah, bledica in podobne bolezni minejo.

Najpripravnejši čas za te kopeli je zvečer, preden ležeš. Tedaj hitro sleci obleko, sedi za dve do tri minute v pripravljeno vodo, nato hitro ustani in se podaj takoj pod odejo, ne da bi se obrisal. Že čez malo tednov se boš znebil vseh nadležnosti.

Kdor ne more zaspati ali slabo spi, naj uporablja sedeče kopeli in kmalu se mu bo povrnil spanec. Komur se zdi, da se zjutraj bolj utrujen dvigne s postelje, kakor se je zvečer vlegel vanjo, naj se poslužuje sedečih kopeli in zaželjeno okrepčanje ne bo izostalo.

**Priporočajte in širite
„NOVO PRAVDO“!**

Delavec se izgovarja, da pije tudi gospoda in da se samo njemu brani alkohol. To je pa naravnost smešen izgovor pivcev. Alkohol se brani vsem, gospodi in delavcu. In če prvi pri vsej svoji inteligenci drvi v pogubo in upropašuje sebe in svoje zdravje, mar naj mu delavec sledi in s tem pokaže, da je tudi enakovreden pokvarjeni gospodi. Če bi pričela gospoda skakati v goreč špirit, naj ji morda delavstvo tudi sledi, da ne bo prikrajšano?

Vidite, vse polno izgovorov najde pivec, ker se zaveda, da ne dela prav in mu ni neznan, da bo prišla za lahkomišelnost prej ali slej obšutna kazen. Vendar taki izgovori ne bodo smeli imeti trajnega obstanka. Delavstvo se bo moralo prej ali slej iztrezniti in čim prej tem bolje. Vsi, ki so doslej že v vrstah abstinenčnih borec bodo morali prijeti za delo in ustanavljati abstinenčne krožke.

Vsi poklicani faktorji se morajo pričeti kar najresneje baviti s tem vprašanjem. Predvsem so za to poklicane strokovne organizacije, ki bi morale pričeti z bojem proti alkoholu. Vsi delavski voditelji bi morali stopiti na čelo treznostnega gibanja in z dobrim vzgledom odvracati delavstvo od alkohola.

Inspektor dela v Mariboru je v svojem letošnjem poročilu napisal sledeče besede: «Danes se le preveč zamenjajo hranilnice z gostilnami ter nabavljajo stvari, ki niso neobhodno potrebne». In tu mu dajemo prav. Vino, pivo, žganje so res nepotrebne stvari in je zanje potrošen denar popolnoma stran vržen. Ne verjamemo, da bi pri današnjih borih plačah mogli nositi kaj v hranilnico, toda beda se ne bi pokazala v taki meri, če bi se zaslužek pametno potrošil.

Zaključujemo: Na velikem abstinenčnem kongresu smo pogrešali delavstvo, ono delavstvo, ki se tudi vtaplja v alkohol. Zberimo se vsi oni, ki smo ohranili treznost in abstinenco, in rešimo naše brate iz rok tega največjega delavskega sovražnika. S pijanci ni nič. Imamo pa ogromno število delavstva, ki pije in se ne šteje med pijance. Te rešimo. Predvsem pa rešimo delavsko mladino, ki se tudi prav rada vdaja alkoholu. Če se nismo udeležili kongresa, naj nam bo ta kongres vsaj mejnik našega novega življenja, življenja treznosti.

Kdor ljubi sebe in družino, kdor ljubi narod in domovino, kdor hoče sebi in družini dobro, ta bo z nami ter postane naš bojovnik. Naš narod drvi v pogubo, če se ob dvanajsti uri ne streznemo. Pokažimo torej, da nočemo smrti, temveč življenja. Ustanovljajte povsod abstinenčne krožke in priključite se Društvu treznosti v Ljubljani.

V. K.

★

SENOVO. Podružnica Narodno-strokovne zveze v Senovem priredi v nedeljo dne 17. t. m. ob 7. uri zvečer v rudniški restavraciji filmsko predavanje «Higijena hiše in nje okolica». O tem zanimivem predmetu predava naš tovariš doktor Benedičič, rudniški zdravnik. Predavanje bo spremljal lep film. Vstop prost. Vabimo vse prebivalce Senovega in okolice k temu poučnemu predavanju.

ŠT. PAVEL. V naši tkalnici se je pripetila 5. t. m. velika nesreča. Pri skladanju zabojev so se splašili konji in je pri tem nakladalec skočil z voza, pri tem pa tako nesrečno, da si je zlomil nogo pri stopalu. Prvo pomoč mu je nudil domači zdravnik dr. Tanjšek, na kar so ga z avtom odpeljali v celjsko bolnico. Nesreča pač nikoli ne počiva.

ZIDANI MOST. Naša podružnica se nam stalno pritožuje, ker njeni člani ne dobivajo redno «Nove Pravde». Tako n. pr. stanuje naš tovariš Matevž Najdenič v Loki pri Zidanem mostu in je list vedno točno označen ter je bil parkrat vrnjen s pripombo «nepoznan». Naročnik pa lista še

videl ni, čeravno ga v Loki vsakdo pozna. Direkcija pošte naj tu napravi potreben red.

VEVČE. Nove metode. Pred dnevi nas je ravnateljstvo papirnice hotelo osrečiti z novim darilom. Kar na lepem se je delavstvu odtegnilo po nekaj dinarjev za vse razbite šipe v tovarni, češ, delavstvo jih razbije, ono naj jih tudi plača. Narodno-strokovna zveza je skupno z Zvezo papirniškega delavstva podvzela primerne korake, da se delavstvu za škodo, povzročeno po vetru, ni odtrgalo ničesar. Poleg malih plač skušajo podjetniki zaračunati delavstvu prav vse. No, za enkrat to ni uspelo in najbrže tudi v bodoče ne bo.

ZAGORJE OB SAVI. Podružnica NSZ ima širšo sejo v nedeljo 17. t. m. ob pol devetih dopoldne v Sokolskem domu. Na dnevnem redu je več zelo važnih točk bodočega delovanja v organizaciji na sosednje občine. Seja je obvezna za vse odbornike in nameštnike kakor tudi za vse pomožne blagajnike. Odzovite se točno! Zdravo! — Odbor.

ZAGORJE OB SAVI. Občinske volitve so za nami. Uspeh ni dosežen tak, kakor bi moral biti na naši strani. Krivda je, da se ni udeležilo več naših članov volitev, nekaj jih je bilo na izletu, nekaj pa na letalskem mitingu, in tako je izostalo okoli 30 glasov. Pa kljub temu smo napredovali za nekaj glasov. Pri drugih volitvah naj bo večje zanimanje in pa tudi več discipline! — Hud udarec je bil za SLS, ki ni dobila niti toliko glasov, kolikor je bilo podpisov na listi, ker so jim vzeli glasove krščanski socialisti. Levičarji so precej napredovali, ker je bila pač huda agitacija. S svojo agitacijo so spravili na volišče vse one, ki

so se hoteli abstinirati, ter tako dvignili udeležbo na 80 odstotkov. Dobili bi kmalu polovico odbornikov, a za enkrat se zmage ne smejo preveč veseliti, ker to je bila samo momentana zmaga. SSJ ostaja vedno na enakem številu pristašev, računali so se jim zelo ponesrečili, ker so preveč mislili, da bodo dobili nazaj vse levičarje pod svojo oblast. Mogoče še kedaj pozneje, če ne bodo šli v druge tabore. — Volitev župana je bila v soboto 9. t. m. To častno mesto so si dobili levičarji v osebi g. Martina Repovža, strojnika pri Trboveljski premogokopni družbi, za podžupana pa je bil izvoljen bertonovec g. Jože Srebot, mizar pri Trboveljski premogokopni družbi. Ostalo starejšinstvo je vse iz vrst skrajne levice, po večini so vsi delavci pri TPD. Občinska uprava je vsa v njihovih rokah, kar najbolj boli gospodo okoli «Slovenca», ki je takaj napisala, da naj se izvolitev razveljavi, ker so dela nezmožni, čeprav je med njimi nekaj dobrih mož. V «Slovencu» je bilo celo napisano, da je zagorska občina edina v srednji Evropi v rokah komunistov. — Vsa javnost pa dobro vé, zakaj je SLS tako nasprotna, saj so klerikanci sigurni, da bi v primeru razpusta oni dobili gerenta ali komisarja, njihovega pristaša, ter bi tako občina bila zopet v rokah gotovih ljudi, ki bi delali po svojem. Mi pa k temu molčimo in smo mnenja, naj vsak pokaže svojo zmožnost za delo, ker ljudje bodo po delu cenili in tudi obsodili. Povedali smo javnosti, da naš klub v občini ne pozna politike, ampak samo občinsko gospodarstvo, zato bo tudi delal po programu, katerega je izstavil, čeprav je v opoziciji. Pri prihodnjih volitvah pa bomo sigurno zmagali.

Tedenske vesti.

* **Proslava proglasitve trga Ljutomera za mesto.** Iz Ljutomera nam pišejo: Dne 23. in 24. t. m. bomo proslavili proglasitev trga Ljutomer za mesto na slovesen način. V soboto 23. t. m. je predvidena iluminacija vseh hiš in bakljada. V nedeljo 24. t. m. se bodo zbrala vsa ljutomerska društva ob pol 9. uri pred občinsko hišo; po slavnostni seji občinskega odbora se bo prečital po primernih govornih dekret o proglasitvi Ljutomera za mesto. Popoldne se bo vršila v Seršenovem logu velika ljudska veselica z raznimi šotori, igrami, petjem, godbo in drugimi točkami.

* **Županske volitve v Zagorju ob Savi.** 9. t. m. je bil izvoljen za župana z 11 glasovi komunist g. Martin Repovž, rudniški delavec. Tudi vseh osem svetovalcev je komunistov. Občinski odbor je seveda dela nezmožen, ker nimajo komunisti potrebne večine. Imajo 11 glasov, opozicija pa 14.

* **Nove cigare in cigarete.** Uprava monopola bo v začetku meseca septembra spravila v promet dve novi vrsti luksuznih cigar, ki se bosta imenovali «Perla de Kuba» in «Flor de Havana», obe iz kubanskega tobaka z ovojem iz pravega sumatranskega tobaka. Te cigare bodo velike, moderne oblike in z okusnim obročkom. Izdelujejo se v zagrebški tobačni tovarni. Cena še ni določena; znašala bo pet do sedem dinarjev. Pripravlja se tudi nova vrsta cigaret pod imenom «Drina», ki bo vsebovala do 70 odstotkov hercegovskega tobaka.

* **Zaradi silne vročine v Dalmaciji grozdje že zori.** Strašna vročina v Dalmaciji povzroča, da tam grozdje že zori in se že pojavlja na tržiščih. Cena mu je 40 Din za kilogram.

* **Kralj boter 17. otroku nekega hrvatskega kmeta.** V nedeljo je bila v Ivaniču gradu pri Zagrebu zanimiva proslava. Kmet Dorišić je prosil kralja za botra svojemu 17. otroku. Kralj je prošnji ugodil in pri krstu je kralja zastopal polkovnik armijske komande v Zagrebu Vojslav Todrovič.

* **Brezposelne podpore za privatne in trgovske nameščence.** Zveza privatnih nameščencev

Jugoslavije v Ljubljani opozarja vse svoje brezposelne člane, da se ob času uadnih ur (od 9. do 2. in od 6. do 8. zvečer) prijavijo v uradnih prostorih Poljanska cesta 12 (prilličje, desno) zaradi brezposelnih podpor. Brezposelne podpore se razdeljujejo članom v zmislu pravilnika za podpiranje brezposelnih. Onim članom, ki potujejo v svrhu povpraševanja po delu in nameščenju, se izdaja poleg brezposelnih podpor tudi brezplačna železniška in parobrodna karta ter eventualno hranarina v gotovini. Za izplačilo podpor in za železniško ugodnost je potrebna legitimacija organizacije. Potrebne podrobne informacije se dobivajo in novi člani se sprejemajo ob uradnih urah.

* **Smrtna kosa.** Po kratki mučni bolezni je umrl župan na Bregu pri Ptujju g. Franc Fijan, sodarski mojster, načelnik zadruga mizarjev in sodarjev ter član gasilnega društva v Ptujju. Bil je šele 55 let star. Pokojnik je bil splošno priljubljen, kar je pokazal njegov lep pogreb. — V najlepši moški dobi 52 let je umrl po daljši bolezni g. Karel Kovač, posestnik in gostilničar v Vuhredu. Pokojnik je bil član krajnega šolskega sveta ter svoječasno župan in načelnik vuhredskega gasilnega društva. Tudi v lovskih krogih je imel ugledni mož mnogo prijateljev. — Blag jima spomin!

* **Deček rešil dva otročiča.** Dne 8. t. m. popoldne sta se med drugimi otroci kopala v Kokri pod Jurijevimi pečmi štiriletni sinček ravnatelja tvornice Vulkan g. Šumija in štiriletni sinček čevljarskega mojstra g. Pernuša. Otroci so veselo brodili po vodi in se valjali po pesku. Neki dijak je hotel otroke učiti plavanja in jih je spravil v globljo vodo. Pri tem sta se mu omenjena fantka izmuznili iz rok in izginila pod vodo. Prestrašeni dijak je začel klicati na pomoč in je privabil na kraj nesreče tudi druge ljudi. V teh kritičnih trenutkih je prihitel k vodi tudi učenec petega razreda deške osnovne šole Vladimir Požgan, ki se je takoj zagnal v vodo in se potapljal, da bi našel ponesrečena fantka. Res ju je zagledal pod

skalnatimi čermi. Po kratkem prizadevanju je oba potegnil na površje in ju s spretnim plavanjem rešil na obalo. Oba sta bila že nezavestna in bi bila smrt lahko vsak trenutek nastopila. Z umetnim dihanjem so oba fantka kmalu zopet spravili k zavesti in oddali v domačo oskrbo. Junaški čin malega šolarja je vzbudil splošno občudovanje in pohvalo.

* **Okamenelo okostje mamuta v Bosni.** V vasi Račiču pri Bihaču v Bosni so ob priliki trasiranja nove ceste na neki njivi delavci našli na okamenelo okostje mamuta. V Bihaču so delavci prinesli dva mamutova zoba, dolga 20 cm, 12 cm široka in 8 cm debela. En zob je težak 3 kg. Prinesli so tudi nekatere druge dele okostja. Delo je bilo takoj ustavljeno in oblastvo naprošeno, da pošlje strokovnjake na lice mesta. Mamut, ki je že davno izumrl, je živel v pradobi po vsej Evropi, Severni Ameriki in severni Aziji ter je bil sodobnik prazgodovinskega človeka. Mamut je bil znatno večji kakor njegov najbližji sorodnik indijski slon.

* **Nesreča zaradi eksplozije.** 26letni Josip Gomilšek pri Sv. Barbari pri Vurbergu je našel pri okopavanju turščice na njivi neko cev. Odnese jo je domov, kjer jo je hotel prepiliti. Pri tem pa je cev nenadoma eksplodirala in mu odtrgala na desni roki palec in poškodovala kazalec, na levi roki pa odtrgala palec in kazalec. Tudi sicer je dobil težke poškodbe na prsih in obrazu. Bržkone gre za kako staro mino, ki so jo vojaki pri vežbanju pozabili na njivi.

* **Konj mu je zlomil nogo.** 36letnega posestnika Antona Čučka pri Sv. Juriju v Slovenskih goricah je udaril njegov konj tako močno, da mu je zlomil desno nogo pod kolenom in ga težko poškodoval.

* **Smrtna železniška nesreča.** V nedeljo zvečer je na progi med Hrastnikom in Zidanim mostom doletela smrt progovnega obhodnika Fr. Vrhovca. Vrhovec se je hotel izogniti tovornemu vlaku, a v istem hipu je po drugem tiru prihrumel drug vlak. Lokomotiva je s silnim sunkom vrgla Vrhovca ob skalo, da se mu je razbila lobanja. Smrt je bila hipna.

* **Strašni gozdni požari v Bosni.** Zaradi silne vročine, ki je vladala v zadnjih dneh, so se na mnogih krajih v Bosni pojavili gozdni požari, ki so zavzeli ogromen obseg. Požar v obsežnih gozdovih «Hodža» v bližini Stambulčiča najbrže še sedaj ni pogašen. Še hujši je požar v Han Kramu, kjer je pogorela velika žaga tvrdke Ugar z vso lesno zalogo in več hiš, med njimi novozgrajena šola, tako da je nad 160 rodbin brez strehe. Požar je objel tudi kraljev lovski revir v bližini kraljevega lovskega dvorca v Han Pjesku, kamor so z velikimi težavami prispeli vojaki ter pričeli z gasilno akcijo.

* **Nesrečen zidar.** V tovarni Jadran v Mariboru je padel zidarju Martinu Princlu težak kamen na nogo in mu jo dvakrat zlomil. Dobil je tudi težke poškodbe na glavi in rokah. Nesrečnega zidarja so prepeljali v mariborsko bolnico.

* **Konj razbil roko.** Na Frtici pred Litijo je nedavno otvoril kovač g. Vidovič lastno obrt. Te dni so bili v kovačnici zelo zaposleni. Vidovičev sin 21letni Luka je podkopal konja, ki je bil zelo muhast. Konj je tolkel okrog sebe in pri tem zadel mladega kovača s tako silo, da mu je razbil desno roko. Luka je bil prepeljan v bolnico. Zdravniki upajo, da mu bodo poškodovano roko rešili.

* **Smrt zaradi skoka iz vlaka.** V nedeljo je romalo več romarjev iz Zagorja ob Savi na Brezje. Med njimi je bila tudi 62letna vdova Marija Klembasova. Romarji so se z Brezja podali na Bled. Na povratku domov pa je Klembasova na blejski postaji stopila v tržaški brzovlak. Pomoto je opazila, ko se je vlak že premikal. Vsa presenečena se je pognala iz vagona. Njen padec je bil tako nesrečen, da je obležala na licu mesta

v nezavesti. Prepeljali so jo v ljubljansko bolnico, kjer je podlegla poškodbam.

* **Pod lokomotivo.** V soboto zvečer je nesla Frančiška Jegličeva večerjo svojemu možu v železniško kurilnico. Spremljal jo je šestletni sinček Ivan. Ko sta baš hotela prekoračiti železniški tir, jima je za hrbtom prisopihal vlak. Mati je takoj uvidela, da sta oba v smrtni opasnosti in je predvsem hotela rešiti sinčka s tem, da ga je z vso močjo sunila s tira. Fant je odletel s proge in se sicer malo potolkel, vendar pa se je ohranil pri življenju. Mati sama se je hitro umaknila proti drugemu tiru, po katerem pa je ravno isti trenutek pridvela neka lokomotiva sama. Jegličeva se je skušala umakniti, vendar jo je lokomotiva podrla. Nesrečnica je dobila pri padcu hude poškodbe po obrazu in glavi. V nedeljo zjutraj so nesrečno ženo odpeljali v ljubljansko javno bolnico.

* **Smrtna nesreča.** Te dni se je 60 let stari posestnik Napast, doma v okolici Sv. Lovrenca pri Ptujju peljal z vozom iz Ptujja. Z njim na vozu sta bili še dve gospodični. V Jurovcih blizu gostilne Pen je imel srečati potni avtomobil, ki vozi na progi Ptuj-Nova cerkev in obratno. Konji so kazali že od daleč, da se nameravajo splašiti, zato je šofer z avtom obstal, a kmet je hotel z vozom mimo avta, ne da bi izstopil, dočim sta obe gospodični stopili z voza. Konji so se kljub stojičemu avtu splašili, potegnili kmeta Napasta pod voz, nakar mu je kolo odrezalo eno nogo. Avto je ponesrečenca prepeljal v ptujsko bolnico, kjer pa je že tekom noči podlegel poškodbam.

* **Strelna udarila.** Med nevihto, ki je razsajala te dni na Štajerskem, je udarila strela v neko kmečko hišo ob državni cesti v Štepanjcih pri Konjicah. Prav v istem času je privozil mimo mariborski avtobus iz Celja. Potniki so videli hišo v plamenih. Pod bližnjim drevesom pa je ležala nezavestna neka ženska. Hiša je kljub najhujšemu nalivu naglo pogorela do tal.

* **Gad v gostilni.** V soboto je bila zbrana na Brinovem gostilniškem vrtu v Litiji manjša družba. Ker se je enemu gostov dozdevalo, da se ga je pod mizu nekaj dotaknilo, so pogledali tjakaj in videli kačo. Spočetko so domnevali, da je samo belouška, zato je gostilničar skočil samo po metlo, s katero je pritisnil glavo kače k tlom. Zelo pa so se vsi prestrašili, ko je začela razjarjena kača sikati na vse strani. Šele tedaj so spoznali, da je nevarni gost gad.

* **Zagoneten samomor mladenke.** V Slovenski Bistrici se je ustrelila 22letna Ana Korošičeva, rodem iz Št. Ruperta. Kaj je mladenko gnalo v smrt, ni znano. Najbrže nesrečna ljubezen.

* **Poskus samomora.** Brezposelni čevljar Franc Hvatal v Ljubljani je iskal pri dobrih ljudeh pomoči. Prišel je tudi v Ogrinovo vilo na Gruberjevem nabrežju. Tam je v kuhinji zagledal na mizi neko tekočino, o kateri je mislil, da je kak strup. Pograbil je steklenico in napravil dva velika požirka. Takoj nato se je nezavesten zgrudil na tla. Kakor so ugotovili, je Hvatal pil kisovo esenco. Poklicali so rešilno postajo; ki je Hvatala odpeljala v javno bolnico, kjer so mu izprali želodec. Čez nekaj minut je Hvatal že zapustil bolnico.

* **Iz obupa pod brzovlak.** Te dni se je v Brežicah vrgel pred lokomotivo beograjskega jutranjega brzega vlaka neznan tujec in obležal z odrezano glavo in desno nogo. Pri sebi je nosil dokumente, iz katerih je bilo razvidno, da je nesrečnik 75letni Jernej Zargi, Ljubljčan, stanujoč na Poljanski cesti. Nad 50 let je bil uslužben kot železostrugar pri Samassi, odnosno pri sedanjih Strojnih tovarnah in livarnah. Svoje otroke je dobro preskrbel, a nazadnje je uvidel, da je popolnoma zapuščen, kar ga je gnalo v smrt. Ta samomor je samomoričevega brata Ferdinanda Zargija tako potrl, da je tudi ta hotel izvršiti samomor, a so ga še pravočasno rešili.

* **Utopljenec v Dravi.** Te dni se je kopala v Dravi pri Mariboru 16letna Roza Novakova. V bližini tovarne Ježek je zašla v globoko vodo. Ko je čutila, da ji zmanjkuje tal, je začela klicati na pomoč. V bližini razen par otroč ni bilo nikogar. Otroci so ji sicer podali drog, toda Novakovo so medtem že tako zapustile moči, da se ni mogla več oprijeti, in se je po kratkem boju z valovi pogreznila v globočino. Šele čez pol ure so otroci priklicali odrasle. Po daljšem iskanju so našli utopljenko in jo skušali z umetnim dihanjem spraviti k zavesti, vendar pa je bil ves trud zaman. Poklicani zdravnik je ugotovil smrt. Ta nesreča bodi zopet resno svarilo vsem kopalcem, naj bodo previdni.

* **Aretacija tihotapca s saharinom.** Organizacija tihotapcev s saharinom, ki je v naši državi široko razpredena, ima svoje zaveznike tudi v nekaterih gorenjskih krajih. To dokazuje najnovejša aretacija predrznega tihotapca. V noči od petka na soboto je dvema detektivoma uspelo, da sta zgodaj zjutraj zasačila posestnika L. Š. iz Rudic pri Domžalah baš, ko je dobil okrog 100 kg saharina, kar predstavlja vrednost okrog 40.000 dinarjev, ker se saharin baje trži pod roko po 350 do 425 Din za kilogram.

* **Mlada pokvarjenka.** V Ljubljano se vedno bolj zatekajo razne pitičice z dežele. Te dni je stražnik v Zvezdi prijel lepo Štefico z Bohinjske Bele. Dekle je staro 17 let, a je povsem zrelo za Begunje. V torek ponoči je veseljačila s čevljar-skim pomočnikom Alojzijem. Po daljšem ponočevanju in popivanju po gostilnah v Šiški je Štefica šla z Alojzijem v šišenski gozd, kjer sta padla v neki jarek. Pri tem je bila Štefica tako urna, da je Lojzetu izmaknila listnico z 1200 Din gotovine. Drugega dne je Štefica veselo živela ter si kupila novo obleko, dva para čevljev in štiri pare svilenih nogavic. Za to tatvino bo skrajno pokvarjeno dekle delalo pokoro v zaporu.

* **Tri leta ječe za razžaljenje države in kralja.** V Požegi je bil obsojen trgovec Janko Dubko iz Nove Kapele na tri leta ječe, ker je leta 1923. na železniški postaji psoval državo in kralja.

* **Zagoneten morilec.** Predzadnje nedeljo je brez povoda zabodel finančni stražnik Kojič župana Brumna v Črni. Kojič je bil aretiran, prepeljan v Maribor in zopet iz neznanega vzroka izpuščen. Kojič je ostal v Mariboru in ker se je kopal na prepovedanem mestu, ga je mariborska policija znova prišla. Ker je med tem prispela vest, da je g. Brumen v slovenjgraški bolnici umrl, bo Kojič kar ostal v zaporu, odnosno bo oddan v opazovalnico.

René La Bruyère: Hektorjev meč. (Romani «Jutra», zv.). Cena broširanega izvoda 18 Din, vezanega 28 Din. — Roman od znane francoske pisateljice dobrodošel zlasti našim dekletom, a tudi vsem ostalim, ki ljubijo dobro in zdravo knjigo! V napetih, razgibanih poglavjih se odigrava pred nami dekliška ljubezen dražestne Chaillette, hčerke častihlepnega meščana, do mladega oficirja-plemiča; zvesta, čista ljubav, ki zmogovito prebije vse strahote velike revolucije in doživi zaslužen izpolnitev v okrilju vzhajajoče Napoleonove slave. Med izvrstno karakteriziranimi osebami povesti srečavaš vse glavne tipe te znamenite dobe: preprostega siromaka «brezhlačnika», revolucionarnega frazača, omejenega meščana, ki se obližuje po modrokrvni gospodščini, in končno sijajna, neprepeljiva lika markize in markiza de Marchezallier, ki se iz prvotne nadutosti tako klavrno scvrkneta v bedo in ničevost skrahiranih aristokratov... Prezabavna istorija, ki ostavlja — in to ni majhna vrlina — po vsem pristrčnem smehu, trepetu in sočuvstvovanju v nameček še živo, pestro sliko o mnogočem, kar smo doslej le suho poznali iz zgodovine.

Pogovor o tem in onem.

Umivanje je zdravo.

Umivaj se, da ostaneš zdrav. Za umivanje si vzemi vselej mrzle vode in bodi hiter. Umivanje naj se vrši kolikor mogoče hitro in enakomerno. Čim manje časa traja, tem zdravejša je. Kogar pa stresa mraz, naj se ne umiva, kajti s tem bi odtegnil telesu še tisto malo toplote, ki jo ima. Mrzlico bi lahko dobil in prehladil bi se.

Umivanje je celotelesno ali samo delno. Celotelesno umivanje naj se vrši takole: Vzemi brisačo iz debelega platna, namoči jo v vodi, da se bo od nje cedilo, in si prični umivati prsi ter spodnji del telesa, zatem pa hrbet, roke in noge. Kako se boš po hrbtu najbolje in najhitreje umil, prepuščamo tebi samemu. Po vsem telesu moraš biti umit najkasneje v dveh minutah. Vsako daljše izmivanje je odveč in ti utegne škodovati namesto koristiti. Dalje pazi, da ne bo prepilha tam, kjer se boš umival; torej vselej dobro zapri okna in duri. Brisati se ti ni treba, temveč se po umivanju na vso moč hitro obleci in hiti takoj na delo ali na sprehod, da se dobro razgreješ.

Čas za celotelesno umivanje je dober vsak, vendar pa je jutranja ura tudi tukaj zlata ura. Ne ustraši se, da bi s takim umivanjem zamudil preveč časa, saj moraš biti najdalje v dveh minutah ves umit in tudi že zopet oblečen. Kdor ima čas, naj se gre nato sprehajati, kdor mora na delo, naj se posveti delu. Če bi pa bilo vreme neugodno, pa tudi nič ne dé, če se po umivanju zopet za kake pol ure podaš pod odejo.

Velike vrednosti je celotelesno umivanje za onega, ki se je ves prepotil. Kako tako umivanje po celem telesu poživi in okrepeča, se prepričaj le, kadar sam poskusiš.

Kdor zvečer v postelji ne more takoj zaspati, naj poskusi tako umivanje in navadno bo kmalu zaspal.

Kako pa pozimi? Prav tako, le s tem razločkom, da se pred vsakim takim umivanjem na celem telesu dobro ogreje, kar dosežeš najlažje, če greš za kakih deset minut v posteljo pod odejo.

★

× **Zagonetna smrt.** V Marianskih Laznih v Češkoslovaški je pred dobrim mesecem nenadoma umrla 22letna Otilija Naglova, hči uglednega restavraterja Stohra. Umrla je devet dni po poroki z dozdevnim zdravnikom iz Curiha Naglom. Nekaj dni po njeni smrti je prispela iz Inomosta vest, da je bil Nagel aretiran. Bil je namreč osumljen, da je zastrupil svojo ženo. Pozornost policije je obrnil nase s tem, da je zahajal po prihodu v Inomost v sumljivo družbo in razmetaval denar. Policija ga je aretirala, ker se je izkazalo, da ni zdravnik, temveč bivši sluga nekega zdravnika in da je bil že večkrat kaznovan. Češkoslovaška oblastva so dala izkopati Otilijino truplo, da se ugotovi vzrok nenadne smrti. Na podlagi tega so priobčili češki listi vest, da je bila Otilija živa pokopana. Pri odkopu so jo našli baje v krsti ležečo z obrazom navzdol. Pesti je imela baje krčevito stisnjene, truplo je bilo skrčeno in sploh se je nesrečni žrtvi poznalo, da se je v grobu prebudila, in ker se ni mogla rešiti, je v grobnih mukah umrla. Vest o strašni smrti mlade žene v grobu pa ni resnična, kajti Otilija je ležala v krsti tako, kakor so jo pred pogrebom položili. Pokopali so jo v poročni obleki z vencem na glavi. Sodna preiskava ni mogla ugotoviti vzroka njene smrti. Preiskava proti Naglu se nadaljuje.

× **Zemlja se je udrla v Londonu.** Na eni glavnih ulic v nekem londonskem predmestju se je predzadnjo nedeljo nenadoma pogreznila zemlja in se je pojavilo ogromno žrelo. Prebivalstva vseh bližnjih hiš se je polastila velika panika. Varnostna oblastva so takoj odredila, da so noč in dan

delavci zasipali veliko žrelo z gramozom. Nato so spustili več delavcev na vrveh v žrelo in se je pri tej priliki pokazalo, da je razpoka globoka nad 30 m. Delavci so zadeli že na trdna tla. Jamo so potem razsvetlili in dognali, da so pogreznjena drevesa in plati izginili brez sledu.

× **Človek diha tudi skozi kožo.** Mnogo ljudi ne vé, da ima človek tako rekoč troje pljuč. Koža, tretja pljuča, je celo važnejša kakor pa pljuča sama. Koža normalnega človeka ima sedem milijonov celic in dasi so te silno neznatne, vendar bi dale dolžino sedemindvajset milj, ako bi položili drugo poleg druge. Vsaka teh celic je okence, h kateremu sili kri in kar je slabega, zleti skozi to okence. Obratno pa prevzame v sebe kisik iz zraka. Niti ena teh celic ne sme biti trajno zaprta, ker bi to imelo zle posledice za zdravje. Ako bi se pokrilo vse telo z debelo barvo ter se tako zaprlo vse celice, bi smrt takoj sledila. V Parizu se je dogodil primer, da je neka plesalka, ki je hotela odnesti prvo darilo, svoje telo popolnoma prevlekla z zlato barvo ter tako prišla na bal. Še tisto noč je umrla. Mogoče je več let živeti samo z enimi pljuči, kar se mnogokrat dogaja, ni pa mogoče živeti, ako je le ena tretjina kože poškodovana zaradi opeklin ali česa drugega. Voda, ki jo piješ, teče skozi čreva in kožo ter vzame s seboj vse, kar ne spada v telo. Zato je važno, da pijemo mnogo čiste vode. Japonci, o katerih je znano, da pijejo mnogo vode, so najbolj zdrav narod na svetu. Toda, ako celice niso odprte za potenje, ostane vsa nesnaga v telesu, se pomeša med kri, pljuča imajo preveč opravila in telo prej ali slej oboli.

× **Tigri postajajo boječi.** Neki Indijec, ki se je peljal z vozom skozi pragozd, je nepričakovano naletel na tigra in se tako prestrašil, da je padel takoj z voza. Tiger, ki se po svojem mačjem nagonu vrže na vsak plen, je v resnici takoj napadel moža. Ta bi bil tudi izgubljen, ako ga ne bi rešil neki mladenič, ki je bil na vozu. Ta je namreč vzel prazno petrolejsko steklenico in udaril s tako silo z njo zverino, da se je prestrašila, pustila svoj plen in se umaknila. Sicer pa podobna plašljivost pri tigrich v današnji Indiji ni nikaka novost. Dežela se je v zadnjem desetletju zelo izpremenila; avtomobili, ki so že v mnogih krajih izpodrinili konje, se podé skozi džungle in tiger že vé, da se bližajo s puškami oboroženi lovci. «Tigrov je še zelo mnogo v Indiji,» piše neki ameriški lovec, «toda njihova lastnost ni več drznost, temveč strahopetnost. Po dnevu živi tiger zelo slabo življenje. Ves dan je njegovo življenje v nevarnosti in biti mora izredno previden, kadar gre na prežo. Sicer ga ljudje le težko presenetijo, toda opice, ki jih je polno po drevju, ga prav hitro izsledijo in naznanijo njegovo navzočnost s hripavim vpitjem. Takrat pa že ve vsakdo v razdalji enega kilometra, da je v bližini kak tiger in živali se prestrašene umaknejo v svoja skrivališča. Do svojega plena pride tiger najlažje ponoči, takrat pa se nažre tako, da se komaj premika in tako postane prav lahko plen lovec.

× **Mož s 50 ljubicami morilec iz ljubosumnosti.** Nedavno se je v Beogradu odigrala krvava rodbinska drama. Lastnik okrepevalnice Matija Krstić je v navalu ljubosumnosti na zverinski način razmesaril svojo priležnico Ano, ki jo je pred šestimi meseci vzel v službo kot natakario. Že takoj prve dni, ko je prišla k njemu, se je Krstić zaljubil vanjo in vse njene zahteve slepo izpolnjeval. Dajal ji je tudi večje vsote denarja, ki ga je lepa Anka pošiljala svojim staršem. Ker sta se dobro razumela, ji je Krstić nekega dne ponudil, naj stopi z njim v skupno življenje. Ana ni dolgo pomišljala in četudi je bil Matija invalid brez noge, je pristala na njegov predlog. Matija je izpolnjeval vse pogoje vzornega moža,

Ana pa je bila dobra gospodinja, ki je strogo pazila na red v hiši. Matija je bil znan kot nestalen človek. Menjal je ženske skoro vsak mesec ter je bil zaradi tega tudi že večkrat kaznovan. Najdalje je še živel z Ano, ker mu bila najljubša od vseh dosedanjih ljubic. V zadnjem času pa se je pričel tudi z njo pripraviti ter jo celo pretepati. Ana se je naveličala njegovega tiranstva ter je sklenila, da ga zapusti. Te dni je po zopetnem pretepu nenadoma odšla iz Matijevega stanovanja ter pobegnila k svoji teti. To je tako razjarilo Matijo, da je sklenil, maščevati se. Medtem je Ana vložila na policiji tožbo proti Matiji ter zahtevala plačo za šestmesečno delo, za katero ni ničesar prejela. Policija je vzela pritožbo na znanje in naročila Matiji, naj izplača dolžno vsoto. Matija je odštél denar in se vrnil domov s sklepom, da se maščuje. V četrtek je ves dan pil, zvečer je prišel pred stanovanje Ane in jo pozval, naj pride na prosto. Ana je prišla na dvorišče in Matija jo je pričel rotiti, naj se vrne k njemu. Ker je odbijala njegovo zahtevo, je po-tegnil iz žepa suknje velik mesarski nož in ji ga dvakrat zasadil v želodec. Ana je obupno zakričala in se zgrudila na tla. Ano so prepeljali v bolnišnico, kjer je izdihnila. Aretirani Matija je izjavil na policiji, da ni imel namena ubiti svoje ljubimke, ker pa ga je izzivala in ker je bil preveč ljubosumen, je svoje dejanje storil v nezavestnem stanju. Ta njegova izjava je malo verjetna, kajti na policiji trdijo, da je Matija Krstić v zadnjih sedmih letih živel v skupnem gospodinjstvu že s 50 ženskami.

× **Vse pride na dan.** Porotno sodišče v Lycku na Pruskem je razpravljalo te dni o obtožbi nekdanjega posestnika Ragovskega, ki je pripravil leta 1902. svojo svakinjo do tega, da je zastupila soproga, to je njegovega brata. Po umoru sta se Ragovski in bivša svakinja poročila. Šele po vojni leta 1921. so zločinca razkrinkali. Morilka je bila leta 1921. obsojena na smrt zaradi umora soproga in kesneje pomiloščena na 15 let težke ječe. Ragovski se je sicer leta 1925. umaknil na Poljsko, kjer pa ni ostal dolgo. Takoj po vrnitvi v domovino je bil aretiran. Obsodba, ki je bila izrečena torej 25 let po njegovem zločinu, se je glasila na smrtno kazen. Porotno sodišče pa je sklenilo predlagati pomilostitev s spremembo smrtne kazni v težko ječo.

× **Strašna žaloigra v ameriškem pragozdu.** Pri Chiapasu ob meji Mehike in Guatemale je odšel Miguel Hernandez, nabiralec gumija, s svojo ženo in dvema otrokoma v gozd. Zvečer je družina utrujena legla pod palmo. Prebudilo jo je grozno rjovenje in renčanje. Skozi temno noč so žarele oči divjih zveri. Bila je večja skupina jaguarjev, ki je rjoveče napadla malo ekspedicijo. Pogumni mož je pograbil puško, strel za strelom je odmeval v temno noč, šest zverin se je že zvalilo na tla, a k nesreči je Hernandezu zmanjkalo municije. Z golim nožem se je nato postavil zverinam v bran. Udarci s šapo pa mu je izbil nož iz rok in v naslednjem hipu ga je ena krvoločnih zverin raztrgala. Drugi jaguar je iztrgal otroka iz rok matere in podrl nesrečno ženo na tla. Jaguarji so popolnoma razmesarili očeta in mater ter enega otroka. Drugi otrok, ki se je skrtil za drevo, je pobegnil, a so ga našli mrtvega. Umrl je od strahu.

× **Roparski umor, izvršen nad 13letno deklico.** V gozdu Bois de Boulogne pri Parizu so našli umorjeno neko 13letno mladenko. Dekle je bilo zadavljeno. Prvotno je obstojal sum, da gre za umor iz sladostrastja, potek preiskave pa je pokazal, da gre za roparski umor. Deklico je namreč pregovorila neka vdova Kureševa, da je svojim roditeljem ukradla 3000 frankov, nato pa jo je odvedla v Bois de Boulogne, kjer jo je zadavila. Kureševa je baje iz Jugoslavije in je bila zaradi raznih sleparij že opetovano kaznovana.

Tajinstveni morilec deklet. (Nadaljevanje.)

«Zdravstvuj, moj dragi dečko!» izpregovori z milim, mehkim glasom. «Bodi priden, da boš nekoč svoji materi in sestricama nudil varstvo in pomoč. In čim napoči pomlad, boš lahko skakal in veselil na prostem, potem te bo zapustila bolezen in ti boš ozdravel in postal krepak dečko.»

Ljubeznivo pogladi bolehnega dečka po mehkih, temnih lasih, potem se pa obrne k presenečeni vdovi, ki skoro ne more spraviti nobene besede iz sebe.

«Gospa Hopkins, zdí se mi, da storite najbolje, če čimprej odidete iz Londona, morda že v nekaj dneh. Vse potrebno sem že ukrenil, da dobite stanovanje pri vrlih ljudeh, ki bodo vas in vaše otroke z veseljem sprejeli pod streho.»

Mož s krinko izvleče iz žepa neko pismo ter ga izroči perici.

«Tukaj gospa Hopkins, je naslov mlade zakonske dvojice, ki stanuje na morskem obrežju. Tom Smith je vrl, vsega spoštovanja vreden mornar. S tem pismom se zglasite pri njem. S seboj vzemite samo najpotrebnejše stvari, vse drugo vam bo preskrbel vrli Tom, na to se morete zanesti.»

Gospa Hopkins napravi kretnjo kot da hoče poklekiniti pred zagonetnega rešitelja Toda on jo zadrži.

«Zdravstvujte, gospa Hopkins, zdravstvujte, gospodična! Odslej se vam ni ničesar bati, nihče naj se vam več ne upa približati.»

Obema otrokoma prijazno pokima, potem pa odide iz sobe. Mati in hči še dolgo nepremično štrlita na mesto, kjer je stal mož s krinko. Potem pa se od veselja plakajoč objameta.

«Oh, mati, otehi smo — otehi, ko sem bila že uverjena, da te nikdar več ne vidim.»

«Otrok moj, tvoja smrt bi mi bila zlomila srce.»

«Oh, kako hvaležna sem Vsemogočnemu, da nam je ob uri največje potrebe naklonil svojo pomoč,» šepetajo dekličine ustnice. «Še vedno mi je nenadna sreča nepojmljiva, rešitev je bila prečudna.»

Mali Willy moli materi denarnico.

«Le poglej, mamica,» vzklikne, «koliko lepili, pisanih papirjev je notri, le poglej!»

Gospa Hopkins nekam s strahom primé denarnico. Ubogi ženi se vrtil v glavi, ko motri njeno vsebino. Saj je v denarnici celo premoženje.

«Tuji gospod ga nam je podaril,» vzklikne dečko. «Mati, sedaj smo postali srečni, kajne?»

Maud se naslanja na mater, ki molče pregleduje denarnico.

«Podaril jo je Willyju, kajne?» izpregovori slednjč lepa deklica.

Mati prikima, odgovoriti itak ne more. Mir in pokoj kraljujeta v sobi uboge družine, zdí se kot da je prisoten rešilni angel — angel miru in blažene sreče.

Zasluzena kazen ne izostane.

Lopovski pustolovec Alfred Bell je neovirano pobegnil. Da ga Jim ni zgrabil, je to storil iz posebnih razlogov. Ko je Alfred odšel iz varijeteja, se je podal naravnost domov. Kajti vedno mu je bdel pred očmi Herbert Jackson in njegova usoda, saj se je le predobro spominjal, da jo je njegov prijatelj pošteno skupil pri nameravanem ljubezenskem doživljanju. In če se strahopetec zmisli, da bi mogla tudi njega zadeti slična usoda, ga navdaja seveda vedno večji strah. Šele ko je prišel domov, se je nekoliko pomiril. Z mirom pa se je vrnil v njegovo srce tudi preudarek. Da, nazadnje si je celo očitil, da se je prenačlil, ko je pobegnil. Saj je bilo vendar mogoče, da so bili gospodje, ki so premikastili natakarkje, le gostje, ki so se pojavili v vinski sobi vsled dekličinega jadikovanja, ter se zavzeli za lepo pevko. Psoval je samega sebe za bedaka, ker je takoj pobegnil. Vsekakor bi bil moral počakati, kako je stvar končala. Kaj neki si more misliti o njem gospa Miller? Vedno in vedno pa mu uhajajo misli k Maudi, lepi deklici, ki naj bi postala njegova žrtev. Kaj se je zgodilo z njo? Morda

so jo vsiljivci celo odvedli? Če se le zmisli na to možnost, postane ves divji.

Več kot enkrat se zato odloči, da se vrne v varijete. Vedno pa mu pri tem pride na misel njegov do onemoglosti pretepeni prijatelj, in strahopezljiv, kot je pač vedno bil, naroči celo svojemu slugi, da naj nikomur ne odpre.

Kmalu nato pa se je že oglašil zvonec, in ko je pogledal sluga skozi odprtino v vratih, je zagledal sla, katerega je takoj spoznal. Bil je nameščen pri gospej Miller ter je prinesel pismo svoje gospodinje.

Alfredov sluga je prevzel pismo, na kar je sel takoj odšel.

«Kdo pa je bil tukaj?» nahiruli Alfred svojega slugo.

«Tu je pismo gospe Miller.»

«Oh, daj ga semkaj!»

Pustolovec raztrga ovoj in čita:

«Dragi prijatelj!

Prosim in rotim Vas, da pridete jutri k meni. Kajti imam Vam mnogo povedati.

Eno stvar pa Vam morem že sedaj sporočiti. Maud Hopkins je za Vas izgubljena, deklice nisem mogla nič več pridržati.

Ne vem, kdo so bili oni zagonetni možje, ki so tako nenadoma planili nad mene. Rada bi se z Vami pogovorila o nadaljnjih korakih. Je naravnost nezasišano, da se je tako ravnalo z menoj v lastnem stanovanju.

Pričakujem Vas gotovo jutri zjutraj.

Vaša

Berta Miller.»

Alfred se oddahne, saj ni nič tako hudega kot se je bal. Kajpak tudi gospa Miller govori o zagonetnih neznancih, in samega sebe smatra srečnim, da se je vsekakor izmotal iz precejšnje nevarnosti.

Kolikor more povzeti iz pisma, so zagonetni vsiljivci odšli. In to dejstvo ga zopet pomiri. Vsekakor so na tako zagoneten način zginili kot so se nenadoma pojavili.

Zato se Alfred končno vendarle odloči, da se odzove vabilu gospe ravnateljice, dasi svoje bojazni ne more docela zatreti. Najmanj pa je bil seveda vesel vesti, da naj bi bila Maud Hopkins zanj izgubljena. No, pa tudi to kaj kmalu preboli ter se pač potolaži z nadejo, da kmalu izvoha drugo žrtev.

*

Bilo je še precej zgodaj dopoldne, ko stopi Alfred iz kočije, s katero se je pripeljal pred varijete. Hitro gre skozi vežo in potrka na vrata zasebnega stanovanja gospe Miller. Z začudenjem zazna, da so sicer vedno zaklenjena vrata topot odklenjena. V svoje še večje začudenje čuje Alfred glasno in odločno možko govorico, vmes pa javkajoče glasove gospe Miller, ki se dozdevno prepira z neljubimi obiskovalci.

Pustolovec se takoj zmisli na zagonetne možje, ki so bili prejšnji večer udrli v sobo gospe ravnateljice, ter hoče ravnokar zopet pobegniti, kar se nenadoma odpro vrata, skozi vrata pa plane ravnateljica kot furija. Ko zagleda bankirja, od veselja vzklikne.

«Gospod Bell, moj dobri prijatelj,» vzklikne s cvilečim glasom, «ravno prav ste prišli semkaj. Le pomislite, policija je tukaj, prav podla ovadba je bila proti meni vložena. Oh, gospod Bell, vi se boste potegnili zame, kajne? Pojdite le z menoj!»

Še preden more osupnjeni pustolovec odgovoriti, ga je že prijela gospa Miller za rokav in ga je povedla v svojo zasebno sobo, kjer je bilo par kriminalnih uradnikov, ki so začudeno ogledovali prišleca.

«Tukaj je gospod bankir Bell, zelo ugleden londonski meščan», predstavi gospa ravnateljica pustolovca. «On vam bo, gospodje, izpričal, da se le s poštenimi sredstvi in z največjo težavo preživljam.»

Toda policijski organi se prav nič ne zmenijo za te besede.

«Če kdo za vas dobro izpove ali ne,» reče starejši uradnik, «ni to v nobeni zvezi z zadevo. Še enkrat vas pozivam, da pokažete pogodbe, katere ste dali podpisati po svojih nastavljenih. Potem bom pevke tudi še osebno zaslišal.» (Dalje prihodnjič.)

Zabavni kotichek.

Močni Gašperček.

Gašperček je prispel z vrta in ponosen kazal redkvico: «Poglej, atek, sam sem jo izpulis!»

Oče: «Dobro si napravil. Ali je bilo kaj težko?»

Gašperček: «Pa še kako! Ves svet je visel na drugem koncu redkvice...»

Špiritist in špirit.

Urša: «Novi najemnik v naši hiši je špiritist. Kajne?»

Neža: «Ne vem, jaz ga nikoli ne vidim, da bi nosil steklenico s špiritom domov...»

Njegova zadnja beseda.

Jaka: «Kaj je bila njegova zadnja beseda, preden je umrl?»

Matija: «Sploh ni prišel do tega, da bi bil rekel zadnjo besedo, ker je njegova žena sedela ob smrtni postelji.»

Ne verjame.

Bolnik: «V palcu na levi nogi čutim hude bolečine.»

Zdravnik: «Stari ste že, stari. To pride od starosti.»

Bolnik: «Kako to? Saj je desni palec prav toliko star, pa me nič ne boli.»

Narobe.

Mira (v knjigarni): «Prosim, dajte mi knjigo, 'Kako postanem suh'.»

Trgovec: «Žal, knjiga je razprodana; vzemite knjigo 'Kako postanem debel', pa storite baš nasprotno.»

Nikakor ni prav.

Ako greš s svojo ženo po ulici in srečaš prijateljico, pa je glede na ljubosumnost svoje žene ne pozdraviš, te bo žena ogorčeno zavrnila: «Neotesanec, zakaj pa ne pozdraviš? Ako pa greš z ženo in na ulici vljudno pozdraviš prijateljico, boš takoj slišal ženine stroge besede: «Tako, tako, to je menda tvoja nova prijateljica?» Za božjo voljo, kako bi napravil, da bi bilo prav?»

V rožicah povedano.

Miha: «Odkod imaš črne madeže okoli oči?»

Janez: «Moja žena me je obmetavala s cvetlicami.»

Miha: «S cvetlicami?»

Janez: «Da, toda med cvetlicami je bila tudi vaza.»

Sinkova modrost.

Janezek: «Atek, kadar se bom oženil, te ne bom povabil k svatbi?»

Oče: «Zakaj pa ne?»

Janezek: «Saj me tudi ti nisi vabil na svojo poroko...»

Prvič v gledališču.

Bil je res žalosten trenutek v gledališki igri, ko oče zapodi svojo hčer iz hiše: «Kaj naj sedaj počnem? Kam naj grem?» je jokala igralka na odru.

Grobna tišina je nastala v gledališču. Nenadoma se oglasi z galerije jokajoč glas postarne žene, ki je bila prvič v gledališču: «Kar z menoj pojdi, dekle, kar z menoj!»

Vsi iz velesejma

so vabljeni, da si ogledajo in izberejo čevlje domačega ročnega izdelka, katere prodaja 'DOKO' trgovina po globoko znižanih cenah

v Prešernovi ulici št. 9, dvorišče

Ivan Čarman.